

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
ABREVIERI	9
OBLIGAȚIILE EXTRA CONTRACTUALE ȘI ETIOLOGIA LOR.	
CONSIDERAȚII GENERALE	11
1. Conceptul de obligații civile extracontractuale.....	11
2. Clasificarea obligațiilor civile în funcție de izvoarele sau etiologia lor. Categorii de obligații civile extracontractuale.....	11
TITLUL I. OBLIGAȚIILE NĂSCUTE DIN FAPTE JURIDICE LICITE.....	15
Capitolul I. Gestiunea de afaceri.....	17
§1. Noțiune și origine. Definiție și reglementare	17
3. Noțiune și origine.....	17
4. Reglementare și definiție	18
§2. Condițiile gestiunii de afaceri	22
5. Enunțare.....	22
6. Să existe o gerare obiectivă a intereselor sau afacerilor altuia	22
6.1. Actele juridice de gestiune	23
6.2. Actele materiale de gestiune.....	24
6.3. Actele de gestiune trebuie să fie licite, voluntare și facultative	24
7. Intervenția gerantului trebuie să fie oportună	25
8. Intervenția gerantului în afacerile geratului trebuie să fie, de regulă, spontană.....	27
9. Actele juridice și actele materiale de gestiune să fie făcute cu intenția gerantului de a gera interesele altuia, adică ale geratului	28
10. Gerantul să aibă, în principiu, capacitatea de a contracta	30
§3. Efectele gestiunii de afaceri	31
11. Obligațiile care se nasc din gestiunea de afaceri. Enunțare	31
12. Obligațiile față de terții cu care a contractat gerantul în interesul geratului	31
12.1. Raporturile dintre gerat și terți.....	31
12.2. Raporturile dintre gerant și terți.....	31
13. Obligațiile gerantului în raporturile sale cu geratul	32
14. Obligațiile geratului în raporturile sale cu gerantul	34
§4. Deosebiri existente între gestiunea de afaceri și mecanismele juridice învecinate	36
15. Calificarea juridică a gestiunii de afaceri.....	36
15.1. Gestiunea de afaceri și îmbogățirea fără justă cauză	37

15.2. Gestiunea de afaceri și mandatul	38
15.3. Gestiunea de afaceri și stipulația pentru altul	39
Capitolul II. Plata nedatorată	41
§1. Origine. Definiție și reglementare	41
16. Originea plății nedatorate	41
17. Definiția și reglementarea plății nedatorate în noul Cod civil	42
§2. Condițiile plății nedatorate	44
18. Enunțare	44
19. Existența unei plăți făcute de <i>solvens</i>	44
20. Datoria a cărei stingere s-a urmărit prin plata făcută de <i>solvens</i> să nu existe	46
21. Plata să fie făcută de <i>solvens</i> , în principiu, din eroare	49
§3. Efectele plății nedatorate	51
22. Efectele între <i>solvens</i> și <i>accipiens</i>	51
22.1. <i>Solvens</i> a remis lui <i>accipiens</i> o sumă de bani sau o cantitate de alte bunuri generice	53
22.2. <i>Solvens</i> a plătit nedatorat un bun cert	53
22.3. <i>Solvens</i> a remis lui <i>accipiens</i> un bun frugifer	54
22.4. <i>Solvens</i> a executat lucrări ori a prestat servicii nedatorate în beneficiul lui <i>accipiens</i>	55
22.5. Suportarea cheltuielilor făcute, eventual, de către <i>accipiens</i> asupra bunului care este obiectul restituirii pe temeiul plății nedatorate	55
22.6. Suportarea cheltuielilor restituirii plății nedatorate	56
23. Efectele față de terți ale nașterii obligației de restituire a plății nedatorate care a avut ca obiect un bun individual determinat	56
23.1. Soarta juridică a actelor de dispoziție	56
23.2. Soarta juridică a actelor de conservare și de administrare	57
§4. Acțiunea în restituirea plății nedatorate	57
24. Caracterizare generală	57
25. Calificarea acțiunii în restituirea plății nedatorate	58
26. Limitele admiterii acțiunii în restituirea plății nedatorate	58
Capitolul III. Îmbogățirea fără justă cauză	60
§1. Îmbogățirea fără justă cauză sub imperiul Codului civil francez și al vechiului Cod civil român	60
27. Starea legislativă a acestui izvor de obligații în Codul civil francez până la recenta reformă a dreptului obligațiilor. Evoluții și teorii. Consacrarea pretoriană a principiului îmbogățirii fără justă cauză de către jurisprudența franceză	60
28. Îmbogățirea fără justă cauză în dreptul român sub imperiul vechiului Cod civil	64

§2. Consacrarea legislativă și condițiile îmbogățirii fără justă cauză în textele noului Cod civil.....	67
29. Reglementare	67
30. Definiție. Enunțarea condițiilor de existență și admisibilitate ale acțiunii <i>de in rem verso</i>	68
31. Condițiile materiale sau economice ale îmbogățirii fără justă cauză.....	68
31.1. Să existe îmbogățirea pârâtului (art. 1.345 C. civ.)	69
31.2. Să existe o însărăcire a reclamantului.....	72
31.3. Între îmbogățirea pârâtului și însărăcirea reclamantului să existe o corelație necesară, adică acestea să aibă una și aceeași cauză	73
32. Condițiile juridice ale îmbogățirii fără justă cauză	75
32.1. Îmbogățirea pârâtului și însărăcirea corelativă a reclamantului să fie lipsite de o cauză justă, adică de un temei juridic care să le justifice.....	75
32.2. Îmbogățirea să nu fie imputabilă îmbogățitului-pârât	76
32.3. Însărăcitul să nu aibă și nici să nu fi avut o altă acțiune pentru a cere justiției obligarea îmbogățitului la restituire și realizarea astfel a dreptului său de creață	79
§3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	81
33. Nașterea unui raport obligațional între însărăcit, în calitate de creditor, și îmbogățit, în calitate de debitor.....	81
34. Limitele obligației de restituire rezultate din îmbogățirea fără justă cauză. Regula dublei limite.....	82
35. Momentul în funcție de care se stabilesc existența și întinderea obligației de restituire în sarcina îmbogățitului	83
36. Restituirea este supusă regulilor generale ale dreptului restituirilor	84
37. Prescripția dreptului la acțiunea „ <i>de in rem verso</i> ”.....	86
§4. Fundamentul teoretic al îmbogățirii fără justă cauză și al efectelor sale.....	86
38. Enunțarea selectivă a fundamentelor propuse.....	86
39. Echitatea – fundament teoretico-filosofic al îmbogățirii fără justă cauză	88

TITLUL II. OBLIGAȚIILE NĂSCUTE DIN FAPTE JURIDICE CAUZATOARE DE PREJUDICIU SAU RĂSPUNDEREA CIVILĂ EXTRA CONTRACTUALĂ (DELICTUALĂ).....

91

SUBTITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND RĂSPUNDEREA CIVILĂ EXTRA CONTRACTUALĂ

93

Capitolul I. Noțiunea de răspundere civilă. Scurt istoric. Delimitări. Fundamente. Structură.....

93

Secțiunea I. Noțiune și istoric. Caracteristici. Delimitare

93

§1. Noțiunea de răspundere civilă. Scurt istoric. Caracteristici. Schimbările principale intervenite în perioada contemporană	93
40. Despre răspunderea juridică în general.....	93

41. Răspunderea civilă. Noțiune și definiție	94
42. Scurt istoric al răspunderii civile	97
43. Caracteristicile răspunderii civile în textele vechiului Cod civil. Influența progresului tehnic, economic și social asupra evoluției în general a răspunderii civile	103
43.1. Universalismul	105
43.2. Individualismul	106
43.3. Moralismul	107
44. Unele evoluții intervenite în perioada contemporană	108
§2. Răspunderea civilă și răspunderea penală. Destine paralele și destine legate	111
45. Destine paralele	111
46. Destine legate. Cumulul răspunderii civile cu răspunderea penală. Autoritatea de lucru judecat a hotărârii instanței penale pentru instanța civilă investită cu judecarea cauzei	118
Secțiunea a II-a. Fundamentele răspunderii civile	123
47. Prolegomene	123
48. Teoria răspunderii subiective, care are ca fundament culpa făptuitorului sau, după caz, a persoanei răspunzătoare	126
49. Teoriile obiective	130
50. Teoriile mixte. Teoria garanției	138
51. Situația actuală a problemei fundamentelor etico-filosofice ale răspunderii civile. Principiul precauției	142
52. Scurte considerații asupra fundamentelor răspunderii civile în dreptul român	144
53. În loc de concluzii	150
Secțiunea a III-a. Structura răspunderii civile în concepția redactorilor noului Cod civil român	151
§1. Despre conceptul de răspundere civilă. Structura răspunderii civile. Unitate sau dualitate?	151
54. Apariția, evoluția și definiția conceptului juridic de răspundere civilă	151
55. Teorii și controverse în ceea ce privește situația, statutul sau regimul juridic al celor două forme ale răspunderii civile	153
55.1. Teoria dualității răspunderii civile	154
55.2. Teoria unității răspunderii civile	155
55.3. Teoria intermediară	156
56. Controverse actuale în doctrina franceză cu privire la pertinenta conceptului de răspundere civilă contractuală	158
§2. Concepția dreptului civil român cu privire la structura răspunderii civile reparatorii	163
57. Răspunderea civilă în dreptul românesc sub imperiul vechiului Cod civil	163

58. Răspunderea civilă în sistemul noului Cod civil român	168
59. Discuții în doctrina noastră actuală în legătură cu înțelesul și conținutul noțiunii desemnate prin sintagma „răspundere contractuală”, precum și despre domenialitatea sa, în interpretarea textelor în materie ale noului Cod civil	170
60. În loc de concluzii.....	175

Capitolul II. Răspunderea civilă delictuală sau extracontractuală.

Reglementare. Terminologie. Domeniu de aplicare. Felurile răspunderii extracontractuale

§1. Reglementarea răspunderii delictuale sau extracontractuale.....	177
61. Reglementarea răspunderii delictuale sau extracontractuale în textele vechiului Cod civil.....	177
62. Reglementarea răspunderii delictuale sau extracontractuale în textele noului Cod civil și în legislația conexasă	180
62.1. Răspunderea delictuală pentru fapta proprie	181
62.2. Răspunderea delictuală pentru fapta altuia	182
62.3. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale sau, după caz, de lucrurile aflate sub paza noastră juridică, precum și de ruina edificiului.....	182
62.4. Efectele răspunderii delictuale.....	183
62.5. Ipoteze speciale de răspundere delictuală consacrate în dispozițiile legilor și ale altor acte normative care alcătuiesc legislația conexasă Codului civil. Enumerare	184
§2. Terminologie și domeniu de aplicare. Problema cumulului între răspunderea contractuală și răspunderea delictuală.....	185
63. Terminologia și domeniul de aplicare.....	185
64. Problema cumulului celor două răspunderi reparatorii.....	189
§3. Felurile răspunderii civile extracontractuale și clasificarea lor.....	194
65. Criteriile de clasificare. Enunțare	194
66. Ipotezele de răspundere extracontractuală reglementate de Codul civil.....	194
66.1. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin fapta ilicită proprie	194
66.2. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin fapta altuia.....	195
66.3. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale, lucruri sau de ruina edificiului	196
67. Ipotezele speciale de răspundere extracontractuală reglementate în legislația conexasă Codului civil.....	197
68. Răspunderea civilă extracontractuală subiectivă și răspunderea civilă extracontractuală obiectivă	197
68.1. Răspunderea subiectivă	197
68.2. Răspunderea obiectivă.....	198
69. Plan de analiză a răspunderii civile extracontractuale	198

SUBTITLUL II. RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PRIN FAPTA ILICITĂ PROPRIE. CONDIȚIILE GENERALE ALE RĂSPUNDERII CIVILE	199
70. Precizări introductive.....	199
71. Condițiile generale ale răspunderii civile. Enunțare	199
72. Proba condițiilor generale ale răspunderii civile extracontractuale	200
Capitolul I. Prejudiciul	201
Secțiunea I. Noțiunea de prejudiciu. Clasificarea prejudiciilor	201
73. Noțiunea de prejudiciu – condiție omniprezentă a răspunderii civile extracontractuale reparatorii	201
74. Clasificările principale ale prejudiciilor.....	203
74.1. Clasificarea clasică și tradițională	203
74.2. Clasificarea modernă tripartită a prejudiciilor	206
74.3. Alte clasificări ale prejudiciilor	209
Secțiunea a II-a. Caracteresau condițiile prejudiciului reparabil ori indemnizabil	211
75. Precizare. Enunțarea caracterelor.....	211
76. Prejudiciul să fie urmarea atingerii sau încălcării unui drept subiectiv ori a unui interes legitim al victimei prejudiciate	212
77. Caracterul cert al prejudiciului.....	217
78. Caracterul direct al prejudiciului	222
79. Caracterul personal al prejudiciului	224
80. Prejudiciul să fie nereparat	228
Capitolul II. Fapta ilicită generatoare de răspundere civilă extracontractuală.....	232
Secțiunea I. Fapta ilicită și obiectivările sale	232
81. Fapta ilicită. Noțiune și trăsături	232
82. Ilicitul civil.....	236
83. Obiectivările faptei ilicite în acțiuni sau fapte comise și inacțiuni sau fapte de omisiune ori abstențiune	239
Secțiunea a II-a. Cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei prejudiciabile	240
84. Prolegomene	240
85. Legitima apărare	241
86. Starea de necesitate.....	243
87. Săvârșirea faptei prejudiciabile în îndeplinirea unei activități impuse sau permise de lege ori în executarea unui ordin al superiorului.....	244
88. Consimțământul victimei. Convențiile sau clauzele de nerăspundere	247
89. Săvârșirea faptei prejudiciabile în exercitarea legală și normală a unui drept subiectiv.....	252
Secțiunea a III-a. Abuzul de drept.....	254
90. Noțiunea abuzului de drept	254

91. Fundamentele teoretice ale abuzului de drept.....	255
92. Abuzul de drept sub imperiul vechiului Cod civil	257
93. Abuzul de drept în noul Cod civil.....	259
Capitolul III. Raportul de cauzalitate.....	262
Secțiunea I. Noțiune și importanță. Metode sau sisteme de stabilire a raportului de cauzalitate	262
94. Raportul de cauzalitate – condiție necesară existenței răspunderii civile	262
95. Stabilirea raportului de cauzalitate. Criterii, sisteme sau metode	263
95.1. Teoria sau sistemul echivalenței condițiilor	265
95.2. Teoria sau sistemul cauzei adecvate	267
95.3. Teoria sau sistemul cauzei proxime.....	269
96. Stabilirea raportului de cauzalitate în dreptul civil român. Teoria sau sistemul unității indivizibile dintre cauză și condiții	271
Secțiunea a II-a. Cauzele care exclud existența raportului de cauzalitate (cauzele exoneratoare de răspundere civilă).....	275
97. Noțiune. Reglementare. Enunțare	275
98. Forța majoră și cazul fortuit sub imperiul vechiului Cod civil	276
99. Forța majoră și cazul fortuit în textele noului Cod civil	278
99.1. Forța majoră.....	278
99.2. Cazul fortuit.....	283
99.3. Efectele forței majore și ale cazului fortuit	284
100. Fapta victimei și fapta unei terțe persoane.....	286
100.1. Fapta victimei	288
100.2. Fapta terțului.....	291
Capitolul IV. Vinovăția autorului faptei ilicite	294
Secțiunea I. Reglementare și scurt istoric. Terminologie. Definiția și elementele vinovăției	294
101. Vinovăția – condiție, în principiu, necesară pentru angajarea răspunderii civile extracontractuale sau delictuale	294
102. Scurte considerații istorice	295
103. Terminologie.....	296
104. Definiția și elementele vinovăției	298
104.1. Factorul sau elementul intelectual, de conștiință.....	300
104.2. Factorul sau elementul volitiv	301
Secțiunea a II-a. Formele vinovăției și gradele culpei. Stabilirea vinovăției	302
105. Formele vinovăției în noul Cod civil	302
106. Intenția sau dolul.....	302
107. Culpă.....	303
108. Gradele culpei.....	305

109. Stabilirea vinovăției. Criteriile de determinare a culpei	307
109.1. Concepția subiectivă.....	307
109.2. Concepția obiectivă	308
109.3. Concepția sau teoria intermediară	309
110. Domeniul de aplicare al vinovăției	311
111. Capacitatea delictuală – condiție a existenței vinovăției autorului faptei prejudiciabile	311
Secțiunea a III-a. Obligația sau răspunderea subsidiară pentru fapta proprie a persoanei lipsite de discernământ	
112. Noțiunea de răspundere civilă subsidiară	314
113. Tendințe doctrinare și soluții jurisprudențiale în perioada anterioară intrării în vigoare a noului Cod civil.....	316
114. Aspecte de drept comparat.....	319
115. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin fapta proprie a persoanelor lipsite de discernământ în textele noului Cod civil	322
116. Natura juridică a obligației de indemnizare a victimei și fundamentul său etico-filosofic.....	327
117. Impactul pe care îl pot avea dispozițiile art. 1.368 C. civ. cu privire la soluția de urmat în cazul persoanei lipsite de discernământ care a suferit un prejudiciu la a cărui producere a contribuit și propria sa faptă.....	329
118. Considerații finale.....	331
 Capitolul V. Particularitățile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie a persoanei juridice.....	
333	
Secțiunea I. Reglementarea și calificarea răspunderii persoanei juridice pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie.....	
333	
119. Sediul legal al persoanelor juridice.....	333
120. Reglementarea răspunderii delictuale a persoanelor juridice pentru fapta proprie.....	333
121. Răspunderea persoanei juridice pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite ale organelor sale este o răspundere pentru fapta proprie.....	335
 Secțiunea a II-a. Condițiile, fundamentul și domeniul de aplicare ale răspunderii persoanei juridice pentru fapta proprie.....	
338	
122. Condițiile generale și fundamentul răspunderii persoanei juridice.....	338
123. Condițiile speciale ale răspunderii persoanei juridice.....	339
 Secțiunea a III-a. Raportul dintre răspunderea persoanei juridice și răspunderea persoanelor care alcătuiesc organul acesteia ori au individual această calitate.....	
341	
124. Răspunderea directă și proprie a persoanei juridice poate să fie combinată cu răspunderea personală a celor care au săvârșit fapta ilicită în calitate de organe ale acesteia	341
125. Dreptul de regres al persoanei juridice împotriva persoanelor care au săvârșit fapta ilicită și prejudiciabilă în calitate de organe ale acesteia	342

SUBTITLUL III. RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PRIN FAPTA ILICITĂ A ALTEI PERSOANE.....344

Capitolul I. Reglementările vechiului și noului Cod civil aplicabile acestei răspunderi344

126. Răspunderea pentru fapta ilicită a altei persoane în reglementările vechiului Cod civil.....344
127. Reglementarea răspunderii delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită a altei persoane în textele noului Cod civil.....347
128. Răspunderea delictuală pentru fapta altuia este principală, directă și independentă de eventuala răspundere proprie a autorului faptei ilicite și prejudiciabile348

Capitolul II. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta minorului sau a unei persoane puse sub interdicție judecătorească.....351

Secțiunea I. Reglementare. Domeniu de aplicare.....351

129. Reglementare351
130. Domeniul de aplicare353

Secțiunea a II-a. Condițiile existenței și angajării acestei răspunderi.....358

131. Condițiile generale.....358
132. Condițiile speciale ale acestei răspunderi359
- 132.1. Condiția stării de minoritate sau, după caz, a statutului juridic de persoană pusă sub interdicție judecătorească al autorului faptei ilicite și prejudiciabile360
- 132.2. Fapta ilicită și prejudiciabilă să fie săvârșită de către minor sau de interzisul judecătoresc după momentul nașterii efective a obligației de supraveghere în sarcina persoanei răspunzătoare360

Secțiunea a III-a. Fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de minori și de interzișii judecătorești.....362

133. Fundamentarea răspunderii părinților, a institutorilor și artizanilor în aplicarea dispozițiilor art. 1000 alin. 2 și 4 din vechiul Cod civil362
134. Fundamentarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1.372 C. civ.....365

Secțiunea a IV-a. Mecanismul și efectele acestei răspunderi. Regresul persoanei răspunzătoare care a reparat prejudiciul suferit de victimă368

135. Mecanismul și efectele acestei răspunderi.....368
136. Regresul persoanei răspunzătoare care a reparat prejudiciul cauzat victimei371
137. Exonerarea de răspundere a persoanei răspunzătoare.....373

Capitolul III. Răspunderea comitentului pentru prejudiciile cauzate terților prin faptele ilicite ale prepușilor	375
Secțiunea I. Reglementare. Condițiile de drept comun necesare pentru angajarea răspunderii comitentului pentru fapta prepusului.....	375
138. Reglementarea răspunderii comitentului pentru repararea prejudiciilor cauzate de prepușii săi în vechiul Cod civil	375
139. Reglementarea răspunderii comitentului pentru repararea prejudiciului cauzat de prepușii săi în textele noului Cod civil	375
140. Condițiile generale sau de drept comun ale răspunderii comitentului	377
Secțiunea a II-a. Condițiile speciale ale răspunderii comitentului	380
141. Enunțare	380
142. Existența raportului de prepușenie.....	381
142.1. Izvoarele raportului de prepușenie	382
142.2. Raportul de prepușenie este o stare de drept ori o stare de fapt?.....	386
143. Fapta ilicită și prejudiciabilă să fie săvârșită de prepus în legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate lui de către comitent	387
Secțiunea a III-a. Fundamentul răspunderii comitentului.....	391
144. Fundamentul răspunderii comitentului pentru prejudiciul cauzat prin fapta prepusului sub imperiul vechiului Cod civil	391
145. Teoriile subiective, bazate pe culpa comitentului	391
145.1. Teoria prezumției legale de culpă.....	391
145.2. Teoria considerării culpei prepusului ca fiind culpa comitentului.....	393
145.3. Fundamentarea răspunderii comitentului pe ideea de reprezentare legală de către prepus.....	393
146. Teoriile obiective, potrivit cărora răspunderea comitentului este o răspundere fără culpă	394
146.1. Teoria fundamentării răspunderii obiective a comitentului pe ideea de risc	394
146.2. Teoria garanției.....	395
Secțiunea a IV-a. Efectele răspunderii comitentului	400
147. Dreptul de opțiune al victimei.....	400
148. Regresul comitentului care a reparat prejudiciul cauzat victimei	401
Secțiunea a V-a. Corelația dintre răspunderea delictuală a diferitelor persoane pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită a altuia.....	403
149. Punerea problemei. Reglementare	403
150. Corelația răspunderii părinților cu răspunderea altor persoane care au obligația de a-l supraveghea pe minorul care a săvârșit fapta ilicită prin care a prejudiciat o terță persoană.....	404
151. Corelația răspunderii comitentului cu răspunderea altor persoane în cazul în care prepusul său care a săvârșit fapta cauzatoare de prejudiciu este un minor.....	405

SUBTITLUL IV. RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE DE LUCRURI ȘI ANIMALE ÎN GENERAL, DE RUINA EDIFICIULUI, PRECUM ȘI ALTE CAZURI DE RĂSPUNDERE REGLEMENTATE DE CODUL CIVIL	407
Capitolul I. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucrurile și animalele ce le avem sub pază	407
Secțiunea I. Reglementarea și domeniul de aplicare al răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și de animale	407
§1. Reglementarea răspunderii pentru lucruri și animale.....	407
152. Consacrarea principiului răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general în vechiul Cod civil	407
153. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale în vechiul Cod civil.....	409
154. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și de animale în textele noului Cod civil	410
§2. Domeniul răspunderii pentru lucruri și animale.....	410
155. Determinarea sferei lucrurilor cauzatoare de prejudiciu pentru care se angajează răspunderea prevăzută de art. 1.376-1.377 C. civ.	410
156. Determinarea domeniului de aplicare al răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale.....	412
Secțiunea a II-a. Determinarea persoanei răspunzătoare. Noțiunea de pază a lucrului și animalului. Distincții și ipoteze	416
157. Noțiunea de pază a lucrului și animalului.....	416
158. Paza juridică și paza materială a lucrului sau animalului.....	419
159. Sfera persoanelor care au calitatea de păzitori juridici ai lucrurilor și animalelor	420
160. Transmiterea și scindarea pazei juridice. Caracterul alternativ sau cumulativ al acesteia.....	424
161. Problema calității de păzitor juridic a persoanelor fără discernământ	426
162. Pierderea involuntară a pazei juridice a lucrului sau animalului. Furtul lucrului sau animalului.....	428
Secțiunea a III-a. Persoanele îndreptățite să invoce răspunderea prevăzută de art. 1.375-1.377 C. civ.	430
163. Răspunderea pe temeiul art. 1.375-1.376 C. civ. poate fi invocată, în principiu, de orice persoană care a suferit un prejudiciu injust cauzat de un lucru sau animal aflat în paza juridică a altei persoane.....	430
164. Răspunderea pentru prejudiciile rezultate dintr-o coliziune de vehicule care au păzitori juridici diferiți.....	431
165. Răspunderea civilă în situația în care între victimă și păzitorul juridic al lucrului a existat un contract privind folosirea aceluși lucru de către victimă	433

166. Răspunderea civilă în cazul prejudiciilor produse de un lucru sau animal persoanei care este beneficiara unui serviciu gratuit și benevol prestat de către păzitorul juridic al lucrului sau animalului în cauză.....	434
167. Răspunderea civilă pentru prejudiciul cauzat de un lucru al altuia pe care victima îl folosește clandestin	436
Secțiunea a IV-a. Fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și animale	437
168. Enunțarea teoriilor elaborate sub imperiul dispozițiilor vechiului Cod civil	437
168.1. Concepția răspunderii subiective.....	437
168.2. Concepția răspunderii obiective	439
169. Fundamentul acestei răspunderi în textele noului Cod civil	442
Secțiunea a V-a. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și de animale.....	443
170. Enunțare	443
171. Fapta lucrului sau a animalului	443
172. Raportul de cauzalitate dintre fapta lucrului sau a animalului și prejudiciul suferit de victimă	446
Secțiunea a VI-a. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri sau, după caz, de animale. Corelația cu alte regimuri de răspundere reglementate de Codul civil.....	447
173. Efectele răspunderii	447
174. Corelația cu răspunderea pentru fapta ilicită proprie	448
175. Corelația cu răspunderea pentru fapta ilicită a altuia	449
Capitolul II. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului	451
Secțiunea I. Evoluție istorică. Reglementare. Corelații.....	451
176. Evoluție și istoric. Reglementarea din vechiul Cod civil. Corelații.....	451
177. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului în noul Cod civil român.....	453
Secțiunea a II-a. Noțiunea de edificiu. Determinarea persoanei răspunzătoare	454
178. Noțiunea de edificiu.....	454
179. Persoana răspunzătoare.....	455
Secțiunea a III-a. Condițiile, fundamentul și efectele răspunderii.....	457
180. Condițiile răspunderii. Ruina edificiului.....	457
181. Fundamentul răspunderii	458
182. Efectele răspunderii. Posibilitatea proprietarului de a exercita acțiunea în regres împotriva vânzătorului, constructorului sau proiectantului ori, după caz, a persoanei care are sarcina întreținerii edificiului.....	459

183. Corelația dintre răspunderea întemeiată pe dispoziția art. 1.378 C. civ. și răspunderea delictuală reglementată în art. 1.376-1.377 C. civ.	460
Secțiunea a IV-a. Discuții doctrinare despre relevanța și calificarea juridică a răspunderii pentru ruina edificiului	462
184. Opinii și discuții din spațiul dreptului francez	462
185. Poziția doctrinei juridice din țara noastră	463
186. Discuții cu privire la calificarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului	464
Capitolul III. Alte cazuri de răspundere civilă delictuală reglementate în Codul civil	466
Secțiunea I. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea dintr-un imobil a unui lucru (<i>actio de effusis et deiectis</i>)	466
187. Reglementare. Istoric. Calificare. Domeniu de aplicare	466
188. Condițiile de aplicare	467
189. Determinarea persoanei răspunzătoare	468
190. Fundamentul răspunderii	469
191. Efectele răspunderii. Regresul ocupantului împotriva altor persoane. Corelația cu alte regimuri de răspundere	470
Secțiunea a II-a. Răspunderea civilă pentru inconveniențele anormale de vecinătate săvârșite fără vinovăție	471
192. Despre limitele exercitării dreptului de proprietate imobiliară, cu privire specială asupra limitelor judiciare stabilite în interes privat în materie imobiliară, în cadrul raporturilor de vecinătate	471
193. Răspunderea pentru inconveniențele anormale de vecinătate. Reglementare	472
194. Scurte considerații cu privire la originea răspunderii pentru inconveniențele de vecinătate	473
195. Domeniul de aplicare al răspunderii reglementate de art. 630 C. civ.	474
195.1. Determinarea sferei persoanelor între care se angajează răspunderea	475
195.2. Determinarea inconveniențelor de vecinătate care pot avea ca urmare angajarea răspunderii civile pe temeiul art. 630 C. civ.	476
196. Condițiile și fundamentul răspunderii	478
196.1. Condițiile răspunderii	478
196.2. Fundamentul răspunderii	479
197. Efectele răspunderii	481
198. Raporturile răspunderii pentru cauzarea de inconveniente anormale de vecinătate cu dreptul comun al răspunderii civile	482

SUBTITLUL V. EFECTELE GENERALE ALE RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE (EXTRACONTRACTUALE)	484
Capitolul I. Raportul juridic de obligații delictuale. Creanța reparatorie. Principiile aplicabile reparației	484
Secțiunea I. Despre raportul de obligații delictuale și creanța reparatorie	484
199. Nașterea raportului de obligații civile delictuale – principalul efect al răspunderii extracontractuale. Creanța reparatorie	484
200. Determinarea momentului în care se naște dreptul de creanță al victimei pagubite la repararea prejudiciului. Consecințe juridice.....	485
Secțiunea a II-a. Pluralitatea de persoane răspunzătoare pentru același prejudiciu. Răspunderea solidară. Raporturile dintre codebitorii solidari (art. 1.382-1.384 C. civ.)	487
201. Pluralitatea de persoane răspunzătoare. Răspunderea solidară	487
202. Raporturile dintre codebitorii solidari. Dreptul de regres (art. 1.383-1.384 C. civ.).....	489
Secțiunea a III-a. Principiile care guvernează dreptul și îndatorirea corelativă de reparare a prejudiciului	491
203. Enunțare	491
204. Principiul reparării integrale a prejudiciului	492
205. Principiul reparării în natură a prejudiciului	497
Capitolul II. Repararea prejudiciilor	499
Secțiunea I. Repararea prejudiciilor prin despăgubiri bănești	499
206. Situațiile în care repararea prejudiciului se face prin despăgubiri bănești	499
207. Modalitatea de plată a despăgubirilor. Posibilitatea modificării cuantumului acestora după pronunțarea hotărârii judecătorești definitive prin care au fost acordate	500
Secțiunea a II-a. Repararea daunelor morale	502
208. Precizări introductive	502
209. Mijloacele nepatrimoniale de reparare a daunelor morale	502
210. Mijloacele patrimoniale de reparare a daunelor morale.....	504
Secțiunea a III-a. Repararea prejudiciilor corporale	506
211. Prolegomene	506
212. Repararea prejudiciilor cauzate prin atingerile aduse sănătății și integrității corporale ale victimei	507
212.1. Repararea componentei economice	507
212.2. Repararea prin compensații bănești a componentei morale a prejudiciilor corporale	509

213. Repararea prejudiciilor cauzate prin atingerile aduse sănătății sau integrității corporale care au condus la decesul victimei imediate.	
Problema reparării prejudiciilor prin ricoșeu sau reflectare.....	511
213.1. Repararea prejudiciilor cauzate victimei directe care a decedat.....	511
213.2. Repararea prejudiciilor patrimoniale și nepatrimoniale cauzate victimelor indirecte prin ricoșeu sau reflectare	512
213.3. Repararea prejudiciilor patrimoniale prin ricoșeu	513
213.4. Repararea prejudiciilor nepatrimoniale sau a daunelor morale prin ricoșeu	515
214. Dreptul furnizorilor de servicii medicale de a recupera cheltuielile de asistență medicală acordată victimelor cărora li s-au cauzat atingeri sau vătămări ale sănătății sau integrității corporale prin fapte ilicite	518
Secțiunea a IV-a. Raportul sau corelația dintre reparație și drepturile de asigurări sociale ori născute din contractele de asigurare de răspundere civilă sau de bunuri.....	520
215. Raportul dintre reparația care se acordă potrivit normelor care reglementează răspunderea civilă delictuală și drepturile de asigurări sociale ale victimei prejudiciate.....	520
216. Raportul dintre reparația care se acordă potrivit normelor care reglementează răspunderea civilă delictuală și drepturile victimelor născute din contractele de asigurări de bunuri și răspundere civilă delictuală.....	522
216.1. Autorul prejudiciului cauzat altei persoane ori persoana răspunzătoare delictual are contractată o asigurare de răspundere civilă pentru prejudiciul suferit de victimă.....	523
216.2. Victima prejudiciată are calitatea de asigurat într-un contract de asigurare de bunuri sau de asigurare de persoane.....	524
Capitolul III. Acțiunea în răspundere civilă delictuală. Hotărârea pronunțată de instanța de judecată	527
Secțiunea I. Acțiunea în răspundere civilă delictuală. Noțiuni. Părțile acțiunii civile	527
217. Noțiunea de acțiune în răspundere civilă delictuală.....	527
218. Calitatea procesuală activă și pasivă.....	528
218.1. Reclamantul	528
218.2. Pârâtul în acțiunea în răspundere civilă delictuală	531
219. Specificul părților în acțiunea colectivă.....	531
Secțiunea a II-a. Competența instanțelor de a soluționa acțiunile în răspundere civilă delictuală.....	534
220. Competența materială și după valoare	534
221. Competența teritorială.....	535
222. Competența de soluționare a acțiunilor în despăgubire în cazul în care prejudiciul este cauzat printr-o faptă ilicită care este infracțiune.....	536

Secțiunea a III-a. Stingerea dreptului la acțiunea în răspundere civilă delictuală	536
223. Prescripția dreptului la acțiunea în răspundere civilă delictuală	536
224. Alte cauze de stingere a dreptului la acțiunea în răspundere civilă delictuală	539
Secțiunea a IV-a. Hotărârea judecătorească prin care se soluționează acțiunea în răspundere civilă delictuală	540
225. Hotărârea judecătorească. Clasificarea hotărârilor judecătorești după efectele lor	540
226. Calificarea hotărârii judecătorești pronunțate asupra acțiunii în răspundere civilă delictuală	541

SUBTITLUL VI. IPOTEZE SPECIALE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ DELICTUALĂ (EXTRA CONTRACTUALĂ) REGLEMENTATE ÎN LEGISLAȚIA CONEXĂ CODULUI CIVIL..... 543

Capitolul I. Răspunderea producătorilor pentru prejudiciile cauzate de defectele de securitate a produselor 543

Secțiunea I. Premisele socio-economice ale consacrării legislative a acestei răspunderi. Cadrul legal.....	543
227. Premisele socio-economice ale consacrării legislative a răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor	543
228. Obligația de securitate – mijloc juridic de protecție a consumatorului și fundament al răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor	544
229. Reglementarea obligației de securitate în dreptul Uniunii Europene și în dreptul național al consumului.....	546
230. Caracteristicile esențiale ale răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor. Enunțare.....	548
Secțiunea a II-a. Domeniul de aplicare.....	550
§1. Determinarea persoanelor în sarcina cărora se angajează această răspundere	550
231. Enunțare	550
232. Fabricantul produsului	550
233. Fabricanții sau producătorii aparenti ori asimilați	552
234. Importatorii	552
235. Furnizorii	552
236. Pluralitatea de persoane răspunzătoare	553
§2. Persoanele care beneficiază de această răspundere	554
237. Reglementare	554
238. Dreptul la repararea prejudiciului, în principiu, aparține consumatorului – victimă prejudiciată de defectul produsului.....	554
§3. Sfera produselor la care se referă această răspundere	555
239. Noțiunea de produs în reglementările Legii nr. 240/2004	555
240. Produsul să fie pus în circulație	557

Secțiunea a III-a. Condițiile răspunderii.....	558
241. Enunțare	558
242. Prejudiciul suferit de victimă.....	558
242.1. Prejudiciile corporale.....	559
242.2. Prejudiciile materiale.....	559
242.3. Despre obligația victimei de a minimiza prejudiciul suferit în condițiile Legii nr. 240/2004	560
243. Defectul de securitate al produsului.....	561
244. Raportul de cauzalitate dintre defectul de securitate al produsului și prejudiciul suferit de victimă	564
Secțiunea a IV-a. Efectele și fundamentul răspunderii.....	565
245. Efectele răspunderii	565
246. Fundamentul răspunderii	566
Secțiunea a V-a. Cauzele exoneratoare de răspundere	568
247. Enumerare.....	568
248. Produsul cu defecte nu a fost pus în circulație de către producătorul acestuia	568
249. Defectul produsului care a generat prejudiciul nu a existat la data la care produsul a fost pus în circulație sau a apărut ulterior punerii lui în circulație, din cauze neimputabile producătorului	569
250. Produsul cu defecte nu a fost fabricat pentru a fi comercializat sau pentru orice altă formă de distribuție	570
251. Defectul produsului este urmarea respectării de către producător a unor condiții obligatorii impuse de autoritățile competente	571
252. Nivelul cunoștințelor științifice și tehnice existent la momentul punerii în circulație a produsului nu i-a permis producătorului depistarea defectului în cauză (riscul de dezvoltare)	572
253. Prejudiciul este urmarea unei cauze străine.....	575
Capitolul II. Răspunderea civilă pentru prejudiciile sau daunele ecologice	578
Secțiunea I. Reglementare. Dauna ecologică. Domeniu de aplicare	578
254. Dreptul omului la un mediu sănătos	578
255. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului (daunele ecologice).....	579
256. Prejudiciul cauzat mediului sau dauna ecologică	580
257. Domeniul de aplicare al răspunderii pentru dauna ecologică	581
Secțiunea a II-a. Persoanele răspunzătoare și persoanele care au dreptul să ceară prevenirea ori, după caz, repararea prejudiciilor asupra mediului	582
258. Persoanele răspunzătoare	582
259. Persoanele care au dreptul la acțiune, adică de a solicita măsuri pentru prevenirea și/sau, după caz, repararea daunelor asupra mediului.....	583

Secțiunea a III-a. Efectele răspunderii pentru daunele de mediu. Măsuri preventive și reparatorii. Suportarea costurilor	584
260. Măsurile preventive și măsurile reparatorii	584
260.1. Măsurile sau acțiunile preventive	584
260.2. Măsurile sau acțiunile reparatorii	585
261. Suportarea și recuperarea costurilor.....	586
Secțiunea a IV-a. Natura juridică și fundamentul acestei răspunderi	588
262. Natura juridică a răspunderii pentru daunele ecologice	588
263. Fundamentarea teoretică a răspunderii	588
Secțiunea a V-a. Regulile speciale aplicabile răspunderii pentru daunele nucleare	590
264. Cadrul legal.....	590
265. Particularitățile răspunderii civile pentru daunele nucleare	591
Capitolul III. Răspunderea civilă medicală	594
Secțiunea I. Cadrul juridic al dreptului la sănătate	594
266. Dreptul la sănătate – drept al personalității umane	594
267. Reglementarea națională a răspunderii civile medicale	594
Secțiunea a II-a. Răspunderea civilă a personalului medical pentru malpraxisul medical	595
268. Regulile principale care alcătuiesc regimul juridic al răspunderii personalului medical pentru malpraxis	595
269. Calificarea juridică a răspunderii pentru malpraxisul medical	596
270. Scurte considerații asupra condițiilor de existență a răspunderii civile a personalului medical	600
270.1. Malpraxisul medical sau fapta ilicită medicală	600
270.2. Prejudiciul	603
270.3. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită medicală și prejudiciul injust suferit de pacient.....	604
270.4. Culpă sau greșeala personalului medical	604
271. Asigurarea obligatorie de răspundere civilă profesională a medicilor, farmaciștilor și altor persoane din domeniul asistenței medicale	605
272. Procedura de stabilire a cazurilor de răspundere civilă profesională a medicilor, farmaciștilor și altor persoane din domeniul medical.....	606
Secțiunea a III-a. Răspunderea civilă a furnizorilor de servicii medicale, materiale sanitare, aparatură, dispozitive medicale, tehnologii și dispozitive asistive și medicamente	607
273. Considerații introductive. Reglementare	607
274. Răspunderea unităților sanitare pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită proprie.....	608
275. Răspunderea unității sanitare pentru prejudiciile cauzate pacienților prin fapta ilicită a altuia	609

276. Răspunderea pentru defectele echipamentelor și dispozitivelor medicale, tehnologiilor și dispozitivelor asistive, substanțelor medicamentoase și materialelor sanitare	610
Secțiunea a IV-a. Scurte considerații asupra fundamentului răspunderii civile medicale.....	610
277. Răspunderea civilă pentru malpraxisul medical este, în principiu, o răspundere subiectivă, întemeiată pe culpă sau greșeală	610
278. Răspunderea civilă medicală obiectivă, fundamentată pe ideea sau obligația de garanție care are ca suport riscul activităților medicale	611
Capitolul IV. Răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare.....	613
Secțiunea I. Reglementări internaționale și naționale privind răspunderea Statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare	613
279. Preliminarii	613
280. Protecția drepturilor omului în dreptul european.....	613
281. Reglementarea internă a răspunderii Statului pentru erori judiciare.....	614
Secțiunea a II-a. Răspunderea civilă directă a Statului pentru erori judiciare.....	616
282. Caracteristicile generale ale răspunderii civile a Statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare.....	616
283. Reguli procedurale pentru obținerea de către victimă a obligării Statului la repararea prejudiciului ce i-a fost cauzat prin eroare judiciară.....	617
284. Specificul răspunderii civile a Statului în cazul erorilor judiciare săvârșite de către judecători sau procurori în procesele penale	617
Secțiunea a III-a. Răspunderea civilă profesională subsidiară a judecătorilor și procurorilor.....	620
285. Cadrul legal.....	620
286. Elementele specifice ale răspunderii civile profesionale a judecătorilor și procurorilor	620
287. Procedura de urmat în exercitarea acțiunii în regres a Statului împotriva judecătorului sau procurorului care a săvârșit eroarea judiciară prejudiciabilă pentru victimă	622
288. Asigurarea de răspundere civilă profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor	623
Capitolul V. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin actele juridice ilicite ale autorităților publice	625
Secțiunea I. Istoricul acestei răspunderi. Cadrul legal actual	625
289. Scurtă incursiune istorică în ceea ce privește apariția și evoluția acestei răspunderi.....	625
290. Cadrul legal al acestei răspunderi după anul 1989.....	627

Secțiunea a II-a. Problema naturii juridice a acestei răspunderi.....	630
291. Calificarea răspunderii până la intrarea în vigoare a Legii nr. 29/1990 și, respectiv, a Legii nr. 554/2004.....	630
292. Discuții privind natura juridică a acestei răspunderi după intrarea în vigoare a Legii nr. 29/1990 și, ulterior, a Legii nr. 554/2004. Poziția pe care o adoptăm.....	631
Secțiunea a III-a. Particularitățile răspunderii civile extracontractuale reparatorii a autorităților publice.....	634
293. Aserțiuni introductive.....	634
294. Prejudiciul.....	634
295. Fapta sau faptul ilicit.....	635
296. Vinovăția sau culpa autorității publice este sau nu este o condiție a existenței acestei răspunderi?.....	636
297. Fundamentul răspunderii patrimoniale a autorităților publice.....	637
Secțiunea a IV-a. Aspecte sau elemente procedurale. Efectele acestei răspunderi.....	638
298. Elemente de procedură.....	638
299. Efectele răspunderii.....	639
TITLUL III. OBLIGAȚIILE NĂSCUTE DIN ANGAJAMENTE UNILATERALE.....	641
Capitolul I. Considerații generale privind actul juridic unilateral de drept civil.....	643
Secțiunea I. Actul juridic unilateral în dreptul civil român.....	643
300. Prolegomene.....	643
301. Situația actului unilateral sub imperiul dispozițiilor vechiului Cod civil.....	644
302. Reglementarea actului unilateral în noul Cod civil.....	645
Secțiunea a II-a. Clasificarea actelor juridice civile unilaterale.....	646
303. Enunțare.....	646
304. Acte juridice civile unilaterale supuse comunicării și acte juridice civile unilaterale nesupuse comunicării.....	646
305. Acte juridice civile unilaterale patrimoniale și acte juridice unilaterale nepatrimoniale.....	648
306. Acte juridice unilaterale neformale și formale.....	648
307. Acte juridice unilaterale individuale și acte juridice unilaterale colective.....	649
308. Acte juridice unilaterale în general și angajamente unilaterale de voință.....	649

Secțiunea a III-a. Regimul juridic al actelor unilaterale	650
309. Reglementare	650
310. Scurte considerații cu privire la condițiile de existență valabilă a actelor juridice unilaterale de drept civil	651
311. Efectele actelor juridice unilaterale	653
Capitolul II. Angajamentul unilateral – izvor de obligații	657
Secțiunea I. Considerații generale cu privire la angajamentul unilateral – izvor de obligații	657
312. Originea și evoluția teoriei angajamentului unilateral	657
313. Angajamentul unilateral în vechiul Cod civil român	659
Secțiunea a II-a. Actul juridic unilateral – izvor de obligații (angajamentul unilateral) în textele noului Cod civil	661
314. Reglementare	661
315. Promisiunea unilaterală – izvor de obligații	661
315.1. Aplicații practice ale angajamentului unilateral – izvor de raporturi obligaționale civile	663
315.2. Aplicații practice controversate ale promisiunii unilaterale – izvor de obligații civile	669
316. Promisiunea publică de recompensă	674
BIBLIOGRAFIE	677
INDEX ALFABETIC	701

Liviu POP

Profesor emerit al Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Membru corespondent al Academiei Române

TRATAT DE DREPT CIVIL.
OBLIGAȚIILE
Volumul III
Raporturile obligaționale
extracontractuale

Universul Juridic

București

-2020-

CUVÂNT-ÎNAINTE

Conștient fiind de trecerea ireversibilă a timpului în succesiunea anilor care ne măsoară atât de cadențat existența, la împlinirea a șase decenii de viață, am considerat că a sosit vremea să încercăm a ne pune în valoare acumulările teoretice și experiența didactică, științifică și practică pentru a realiza o lucrare de mare întindere, care să se înscrie în spațiul larg și complex al dreptului civil. Și ce putea fi mai incitant și mai interesant decât instituția juridică centrală a dreptului, „cheia de boltă” a dreptului privat, care este, fără îndoială, teoria generală a obligațiilor? De la început, ne-am propus ca acest proiect să se obiectiveze într-o lucrare cu anvergură de tratat, structurată în trei volume, în care să abordăm întreaga problematică a teoriei generale a obligațiilor, materie în sfera căreia se înscriu și cele mai importante dintre realizările noastre științifice din ultimele două decenii.

Primul volum a fost consacrat regimului juridic general al obligațiilor civile, indiferent de originea și etiologia lor. Volumul are în jur de 600 de pagini și a fost publicat la Editura C.H. Beck, București, 2006. Cu alte cuvinte și într-o exprimare metaforică, în acest volum am abordat ființa obligației civile, respectiv noțiunea, structura, clasificarea și izvoarele generale ale raporturilor obligaționale; de asemenea, am analizat pe larg aspectele care privesc statica și dinamica acestor raporturi juridice, înțelegând tot ceea ce le caracterizează în general în cursul existenței, de la naștere și până la stingerea lor. După cum este bine știut, raporturile juridice din această categorie – în concret, drepturile de creanță și datoriile corelative care alcătuiesc conținutul lor –, de regulă, sunt efemere; ele se nasc pentru a se stinge, în mod normal și firesc, prin executarea prestațiilor ce sunt datorate de către debitori, cel mai adesea prin plată; în aceasta constau finalitatea și sensul nașterii și existenței lor. Numai astfel poate avea loc transferul de valori materiale și spirituale, adică dobândirea de bunuri și servicii necesare satisfacerii trebuințelor, care își au originea și explicația în firea omului și în mediul natural și social în care trăiește; astfel, pe de o parte, se realizează dinamica bogățiilor și, pe de altă parte, acumularea lor de către membrii societății, care apar ca persoane fizice sau organizații în persoane juridice.

În cel de al doilea volum am analizat contractul, privit ca principal izvor al raporturilor obligaționale. Volumul este alcătuit din peste 800 de pagini, fiind publicat la prestigioasa Editură Universul Juridic, București, 2009. În concret, este vorba de regimul juridic general al contractului civil, în sfera căruia au intervenit, în cursul timpului și mai ales în ultimele decenii ale secolului trecut, mutații teoretice și practice esențiale, determinate de noile realități și trebuințe ale circuitului civil și comercial. Astfel, am avut în vedere concepțiile actuale, moderne referitoare la fundamentele teoretice ale contractului și, fără a ignora locul și rolul autonomiei de voință a părților contractante, ne-am apropiat cu interes și convingere de teoria solidarismului contractual, în ambianța căruia au fost posibile regândirea conținutului și redefinirea acțiunii și rolului principiilor care alcătuiesc osatura esențială a contractului: libertatea contractuală, forța obligatorie a contractului, cu corolarul său, relativitatea efectelor obligaționale ale contractului, precum și opozabilitatea lor față de terțele persoane. De asemenea, am pro-

cedat la revizuirea anatomiei și fiziologiei procesului de formare a contractului. Astfel, pentru prima dată în dreptul nostru civil, elementele anatomice ale contractului sunt decelate și analizate într-o nouă structură, alcătuită din consimțământul părților și conținutul contractului. Așa se face că am apreciat și argumentat teoria potrivit căreia capacitatea de a contracta este doar o condiție de validitate a consimțământului; de asemenea, am afirmat și argumentat că, în realitate, prin conținutul contractului înțelegem, deopotrivă, obiectul și cauza acestuia. Tot cu caracter de noutate absolută în dreptul nostru civil am abordat teoria și practica încheierii contractului prin negocieri și ale perfectării sale progresive prin tratative și acorduri preparatorii. Nu este de ignorat faptul că am insistat pe larg asupra obligației legale de informare reciprocă a părților contractante și a formalismului contractual substanțial și a celui probatoriu.

Nu a fost neglijată nici problema conformității contractului cu ordinea publică – clasică și modernă –, precum și cu bunele moravuri; acestora din urmă le-am decelat înțelesul, sfera de cuprindere și aplicabilitatea în materia încheierii contractelor, având în vedere asaltul tot mai manifest al ideologiei drepturilor fundamentale ale omului.

Efectele contractului sunt analizate într-o nouă viziune, având ca bază principiul demonstrativ al solidarismului contractual și concepția conform căreia contractul este un act juridic generator de norme juridice private. În această ambianță doctrinară sunt analizate efectele contractului atât în raporturile dintre părțile contractante, cât și în raporturile juridice cu terțele persoane. În aceeași viziune sunt abordate și consecințele sau remediile principale ale neexecutării obligațiilor contractuale, cum sunt: răspunderea contractuală (daunele-interese), excepția de neexecutare a contractului și rezoluțiunea contractelor.

După cum se poate constata, primele două volume ale tratatului nostru au fost publicate înainte de adoptarea noului Cod civil român. Multe dintre soluțiile și construcțiile teoretice și practice pe care le-am avansat și argumentat au constituit izvoare doctrinare și repere pentru unele dintre reglementările în materie din cuprinsul noului Cod civil român. De asemenea, avem convingerea că altele vor fi avute în vedere de legiuitorul român, cu prilejul modificărilor ce urmează, în mod firesc, să fie operate în viitor în cuprinsul textelor Codului civil, aflat astăzi în vigoare.

Și, în sfârșit, volumul al treilea al tratatului, cel de față, care apare la aceeași prestigioasă editură „Universul Juridic”, în cele peste 700 de pagini care îl alcătuiesc, are ca tematică regimul juridic al obligațiilor civile extracontractuale, adică al obligațiilor care au o altă etiologie decât contractele civile. Este un truism faptul că abordarea regimului juridic al obligațiilor civile în general și, în particular, al obligațiilor extracontractuale, în marea lor diversitate, necesită examinarea și interpretarea atentă a dispozițiilor în materie, care își au sediul în textele noului Cod civil, precum și în legislația conexasă și dezvoltătoare a acestora. Complexitatea subiectului și necesitatea abordării lui sistematice și coerente ne-au determinat să structurăm acest volum în trei titluri, în funcție de diferitele categorii de izvoare ale obligațiilor care au o altă etiologie decât contractele, după cum urmează: obligațiile născute din fapte juridice licite săvârșite de persoanele fizice și juridice (gestiunea de afaceri, plata nedatorată și îmbogățirea fără justă cauză); obligațiile născute din fapte ilicite ale omului și alte fapte juridice cauzatoare de

prejudicii (răspunderea civilă delictuală sau extracontractuală); obligațiile născute din angajamente sau acte juridice unilaterale.

Întârzierea în realizarea și publicarea acestui din urmă volum al lucrării noastre de mare întindere, consacrată raporturilor obligaționale civile, se explică prin aceea că, în urma adoptării și intrării în vigoare a noului Cod civil, am apreciat că este necesar să treacă un interval de timp suficient pentru ca unele dispoziții cu caracter de noutate să fie analizate de doctrina de specialitate și interpretate de jurisprudență, având în vedere intențiile legiuitorului, precum și trebuințele reale ale circuitului civil. Numai procedând în acest fel, am considerat că acest ultim volum va avea un conținut ideatic cuprinzător, cu soluții teoretice și practice corect argumentate și utile atât pentru teoria, cât și pentru practica dreptului civil.

Suntem conștienți că, în pofida strădaniilor noastre, volumul de față nu răspunde pe deplin așteptărilor doctrinei și jurisprudenței actuale și viitoare. Ne exprimăm totuși speranța că analizele, problematizările și soluțiile teoretice și practice, pe care le susținem și argumentăm, unele diferite în raport cu ale altor autori, precum și elementele cu caracter de noutate, cu valoare de adevărate mutații sau schimbări paradigmatică în hermeneutica obligațiilor civile, vor fi primite cu interes, chiar dacă este posibil să fie puse în cauză de către alți cercetători ai dreptului civil. Și este firesc să fie așa, cunoscut fiind că în știință nu există adevăruri absolute și nu este bine să domine exclusivismul; admiterea alterității este o condiție necesară a cunoașterii umane și a progresului în întreaga viață socială, din toate timpurile, trecute, prezente și viitoare.

Adresăm calde mulțumiri și sinceră recunoștință distinsei noastre colege Cristina Nicolai, care are meritul de a fi citit și corectat, în întregime, cu admirabilă minuție și pricepere, acest volum, oferindu-ne ajutorul și sugestiile sale pertinente.

Autorul

OBLIGAȚIILE EXTRA CONTRACTUALE ȘI ETIOLOGIA LOR. CONSIDERAȚII GENERALE

1. Conceptul de obligații civile extracontractuale. Definiția legală generală a obligației civile, indiferent de etiologia sau izvoarele sale, este formulată în prezent, pentru prima dată în legislația noastră civilă, în art. 1.164 din noul Cod civil, în următorii termeni: „*Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată*”. Așa cum am mai afirmat și cu alt prilej, deși am salutat intenția legiuitorului de a ne oferi, în sfârșit, o definiție legală a obligației, spre regretul nostru, am constatat că, în redactarea acesteia, s-a pus accentul principal pe componenta sa pasivă, formulând-o de la debitor către creditor și de la datorie la creanță. În ceea ce ne privește, credem că definiția legală ar fi fost preferabil să fie mai cuprinzătoare și să pornească de la creditor spre debitor și de la creanță către datorie¹. Astfel formulată, este lacunară, pe de o parte, pentru faptul că din cuprinsul său lipsește unul dintre elementele structurale ale obligației, privită ca raport juridic, care este sancțiunea²; pe de altă parte, obiectul obligației nu se limitează, adeseori, la o singură prestație, pe care debitorul este îndatorat să o procure creditorului, așa încât obiectul datoriei sale poate consta în două sau mai multe prestații, caz în care suntem în prezența unei obligații cu pluralitate de obiecte, care este, de regulă, conjunctivă. De asemenea, definiția legală trebuia formulată pornind de la creditor spre debitor și de la creanță către datorie. Și aceasta cel puțin din motive de consecvență. Astfel, este cunoscut că patrimoniul se definește, în primul rând, prin latura sau componenta sa activă și numai corelativ prin cea pasivă; la fel, dreptul de proprietate, celelalte drepturi reale și drepturile de creanță sunt definite de doctrină și uneori în textele legale în principal prin atributele pe care le conferă titularului acestora și doar în subsidiar prin îndatorirea sau îndatoririle persoanelor obligate. Acestea sunt argumentele pentru care am propus ca, cel puțin din perspectivă doctrinară, obligația civilă să fie definită ca fiind: „*raportul sau legătura juridică în care o parte, numită creditor, are dreptul să pretindă celeilalte părți, numită debitor, să execute prestația sau prestațiile la care este îndatorată, sub sancțiunea constrângerii de stat*”. Numai definită în acest fel, noțiunea juridică de obligație civilă este complet, cuprinzător și corect formulată.

2. Clasificarea obligațiilor civile în funcție de izvoarele sau etiologia lor. Categoria obligațiilor extracontractuale. După cum arătam în primul volum al acestei lucrări, consacrat regimului juridic general sau ființei obligațiilor civile, în textele vechiului Cod civil, a fost preluată din dreptul roman, pe filieră franceză, clasificarea cvadripartită a izvoarelor obligațiilor în: contracte, cvasicontracte, delictе și cvasidelictе.

¹ A se vedea L. Pop, *Despre unele evoluții și mutații paradigmaticе în hermeneutica obligațiilor civile de la Unirea cea mare și până astăzi*, în *Dreptul* nr. 11/2018, pp. 18-20.

² Despre sancțiunea obligației civile, *ibidem*, pp. 20-21.

Această clasificare a fost aspru criticată în doctrina de specialitate, ca fiind artificială și incompletă¹.

Așa se explică faptul că în majoritatea codurilor civile mai recente, începând cu secolul trecut, cum este Codul civil german (BGB), clasificarea în cauză a fost, în mod justificat, abandonată².

Criticile formulate au determinat pe diferiți doctrinari să propună alte noi clasificări ale izvoarelor obligațiilor. Până la urmă, a fost larg acceptată doctrinar și în spațiul legislativ clasificarea lor în două mari categorii: actele juridice – contracte și acte unilaterale – și faptele juridice, care cuprind faptele juridice, conduite umane licite sau ilicite, precum și faptele juridice care nu sunt conduite umane³.

Având ca reper această clasificare, după izvoarele lor, obligațiile civile se împart în: obligații născute din acte juridice și obligații născute din fapte juridice. Înăuntrul fiecărei categorii pot fi operate mai multe clasificări, diferite de la un autor la altul. În acest fel se pare că au procedat și autorii textelor noului Cod civil. De altfel, fără a fi clasificate, în art. 1.165 noul C. civ. se procedează la enumerarea completă și cuprinzătoare a tuturor izvoarelor obligațiilor, în următoarea formulare: „*Obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații*”. În continuare, reglementarea acestor izvoare este grupată în capitole separate, după cum urmează: contractul (art. 1.166-1.323), cuprinzând normele care alcătuiesc regimul juridic general al contractelor (acest capitol se completează cu Titlul IX al Cărții a V-a, consacrat diferitelor contracte speciale, cap. I-XX, art. 1.650-2.278); actul juridic unilateral (art. 1.324-1.329); faptele juridice licite (art. 1.330-1.348, gestiunea de afaceri, plata nedatorată și îmbogățirea fără justă cauză); răspunderea civilă (art. 1.349-1.395, care reglementează, în principal, regimul juridic al răspunderii delictuale sau extracontractuale). Astfel, se poate constata că noul Cod civil reglementează expres, pentru prima dată în legislația noastră, actul juridic unilateral, privit ca izvor de obligații, cu aplicațiile sale practice (promisiunea unilaterală – art. 1.327 – și promisiunea publică de recompensă – art. 1.328), precum și îmbogățirea fără justă cauză (art. 1.345-1.348); de altfel, regimul juridic al acestora a fost elaborat totuși de multă vreme de către doctrină și jurisprudență, având ca temei interpretarea aplicațiilor practice care au fost decelate din cuprinsul unor texte legale, uneori neclare ori incomplete, din vechiul Cod civil⁴.

¹ Cu privire la aceste critici, a se vedea: J. Carbonnier, *Droit civil. 4. Les obligations*, PUF, 19e édition, Paris, 1995, pp. 29-31; M. Planiol, G. Ripert, J. Boulanger, *Traité élémentaire de droit civil*, 2e édition, tome II, LGDJ, Paris, 1947, pp. 10-11; A. Colin, H. Capitant, *Traité de droit civil*, refondu par L. Julliot de la Morandière, tome III, Dalloz, Paris, 1959, p. 293; D. Deroussin, *Histoire du droit des obligations*, Economica, Paris, 2012, pp. 90-100; I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Drept civil. Studii de doctrină și jurisprudență*, vol. II, București, 1943, p. 10; T.R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Științifică, București, 1968, pp. 19-20; L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. I, *Regimul juridic general*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, pp. 112-116.

² A se vedea D. Deroussin, *op. cit.*, pp. 98-101.

³ Clasificarea a fost propusă și argumentată de autorul francez R. Demogue, *Théorie des obligations en général – sources des obligations*, vol. I, Librairie Arthur Rousseau, Paris, 1923, pp. 21-50. A se vedea D. Deroussin, *op. cit.*, pp. 93-100.

⁴ Pentru actul juridic unilateral, sub imperiul vechiului Cod civil, a se vedea: S. Brădeanu, *Voința unilaterală ca izvor de obligații*, în RRD nr. 5/1972, pp. 31-34; M. Avram, *Actul juridic unilateral de drept*